

Discurs a la XV Conferència

Lev Trotski

1 de novembre de 1926

---

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de:
http://www.marxists.org/espanol/trotsky/ceip/permanente/P3.Discurso%20a%20la%20XV%20Conferencia.htm#_ftn1

Camarades! La resolució acusa l'Oposició, incloent-me a mi, d'una desviació socialdemòcrata. He pensat en tots els punts en disputa que han dividit la minoria del CC de la majoria durant el darrer període, és a dir, el període en què s'ha usat la designació de "bloc de l'Oposició". He de dir que els punts en disputa, i el nostre punt de vista respecte als punts en discussió, no ofereixen cap base per a l'acusació de "desviació socialdemòcrata".

La qüestió sobre què hem tingut més diferències, camarades, és la pregunta de quin perill ens amenaça durant l'època actual: ¿el perill és que la nostra indústria estatal està endarrerida o que està avançant massa ràpidament? L'Oposició (de què jo forme part) ha sostingut que el perill real que ens amenaça és que la nostra indústria estatal està ressagada respecte al desenvolupament de l'economia nacional en conjunt. Hem assenyalat que la política instrumentada en la distribució de l'ingrés nacional implica un major creixement de la desproporció. Per una o altra raó açò ha estat anomenat pessimisme. Camarades, l'aritmètica no coneix ni el pessimisme ni l'optimisme, ni la manca de confiança ni la capitulació. Les xifres són xifres. Si vostès examinen les xifres de control del Gosplan, hi descobriran que mostren que la desproporció (o, més exactament, l'escassetat de béns industrials) ha assolit la suma de 380 milions de rubles l'any passat, mentre que la xifra per a enguany serà de 500 milions, és a dir, les xifres inicials del Gosplan mostren que la desproporció ha crescut un 25%. El camarada Rikov planteja en les seues tesis que podríem esperar (merament esperar) que la desproporció no cresca enguany. Quina és la base per a aquesta "esperança"? El fet que la collita no és tan favorable com ho esperàvem. Si jo seguís els falsos camins dels nostres crítics, jo podria dir que les tesis del camarada Rikov donen la benvinguda al fet que les condicions desfavorables que han prevalgut en l'època de la collita han reduït el rendiment, que d'una altra manera hauria estat respectable; i ell li dóna la benvinguda a açò perquè, si la collita hagués estat major, el resultat hauria estat una desproporció major. [camarada Rikov: "Jo tinc una opinió diferent"] Les

xifres parlen per si mateixes. [Una veu: Per què no parlà vostè en la discussió sobre l'informe del camarada Rikov?] El camarada Kamenev ja els ha dit per què no ho férem. Perquè jo no hauria pogut agregar res a aqueix informe econòmic especial, en la forma d'esmenes o arguments, que no haguérem plantejat en el ple d'abril. Les esmenes i altres propostes formulades per mi i altres camarades al ple d'abril mantenen tota la seua força avui. Però l'experiència econòmica adquirida des d'abril és òbviament molt poca com perquè tinguem esperances que en l'etapa actual els camarades presents en aquesta conferència siguen convençuts. Posar novament en discussió aqueixos punts, abans que el curs real de la vida econòmica els haja provat, crearia tensions innecessàries. Aqueixes qüestions seran, inevitablement, més acceptables per al partit quan puguen ésser respostes per les estadístiques basades en l'última experiència; l'experiència econòmica objectiva no decideix si les xifres són optimistes o pessimistes sinó, només, si són correctes o equivocades. Crec que el nostre punt de vista sobre la desproporció ha estat correcte.

No estem d'acord sobre el ritme de la nostra industrialització, i jo estiguí entre aqueixos camarades que assenyalaren que el ritme actual és insuficient, i que precisament aqueixa velocitat insuficient en la industrialització confereix la major importància al procés de diferenciació que està ocorrent en les aldees. Certament, no hi ha res tan desastrós com el fet que el kulak haja aixecat el cap o (aquesta és l'altra cara de la mateixa moneda) que el pes relatiu dels camperols pobres en l'aldea haja declinat. Aqueixos són alguns dels problemes seriosos que acompanyen el període de transició. Són signes no saludables. Per descomptat, no hi ha cap raó per al "pànic". Però són fenòmens que hem d'avaluar correctament. I jo estiguí entre els camarades que mantingueren que el procés de diferenciació en l'aldea pot assumir una forma perillosa si la indústria s'endarrereix, és a dir, si augmenta la desproporció. L'Oposició sosté que és la nostra obligació disminuir la desproporció any rere any. No hi veig res de socialdemòcrata.

Hem insistit en el fet que la diferenciació en l'aldea exigeix una política d'impostos més elàstica respecte als distints estrats del camperolat, una reducció dels impostos per a les capes mitjanes més pobres, majors impostos per a les capes mitjanes acomodades i una enèrgica pressió sobre el kulak, especialment en les seues relacions amb el capital comercial. Hem proposat que el 40% dels camperols pobres siguen exempts de tot impost. Tenim raó o no? Jo crec que tenim raó; vostès creuen que estem equivocats. Però és un misteri per a mi què hi ha de "socialdemòcrata" en açò. [Rialles]

Hem afirmat que la creixent diferenciació entre els camperols, que es produeix sota les condicions imposades per l'endarreriment de la nostra indústria, porta amb ella la necessitat de doble salvaguardes en el camp de la política, és a dir,

no podem tenir una actitud tolerant cap a l'extensió del dret de vot respecte al kulak, a l'empleat, i a l'explotador, encara que ells operen a una petita escala. Férem sonar l'alarma quan les famoses instruccions electorals estengueren els drets de vot de la petit burgesia. Teníem raó o no? Vostès consideren que la nostra alarma fou "exagerada". Bé, inclús suposant que ho fou, no hi ha res de socialdemòcrata en açò.

Exigirem i proposarem que el curs pres per les cooperatives agrícoles envers el "camperol mitjà altament productiu" sota el nom de les quals trobem generalment el kulak, havia de ser severament condemnat. Proposarem que el "lleu gir" (aquest terme fou usat a l'informe del Politburó) de les cooperatives de crèdit vers els camperols acomodats havia de ser condemnat. No puc comprendre, camarades, què troben de "socialdemòcrata" en açò.

Hi hagueren diferències d'opinió sobre la qüestió dels salaris. En substància, aqueixes diferències consisteixen en el fet que som de l'opinió que en l'etapa actual del desenvolupament de la nostra indústria i de la nostra economia, i en al nostre actual nivell econòmic, la qüestió del salari no ha de ser establerta sobre la base de la suposició que els obrers deuen primer augmentar la productivitat del treball, la qual cosa després elevarà els salaris, sinó que el contrari ha de ser la norma, és a dir, un augment en els salaris, encara que modest, ha de ser el prerrequisit per a un augment en la productivitat del treball [Una veu: "On obtindrem els mitjans?"]. Açò pot ser correcte o no, però no és "socialdemòcrata".

Hem assenyalat la connexió entre distints aspectes ben coneguts de la nostra vida interna partidària i el creixement del burocratisme. Crec que no hi ha res "socialdemòcrata" en açò tampoc.

Ens hem oposat inclús a una sobreestimació dels elements econòmics de l'estabilització capitalista i a la subestimació dels seus elements polítics. Si nosaltres preguntem, per exemple, en què consisteix avui l'estabilització econòmica d'Anglaterra, llavors sorgeix que Anglaterra està anant a la ruïna, que la seua balança comercial és adversa, que el seu comerç exterior s'està acovardint, que la seua producció està caient. Aquesta és l'"estabilització econòmica" d'Anglaterra. Però a qui s'està aferrant l'Anglaterra burgesa? No a Baldwin, no a Thomas, sinó a Purcell. El purcellisme és el pseudònim avui de la "estabilització" en Anglaterra. Som de l'opinió, doncs, que és fonamentalment equivocada, en consideració de les masses obreres que estan portant avant la vaga general, aliar-se ja siga directament o indirecta amb Purcell. Aquesta és la raó per la qual hem exigit la dissolució del Comitè Anglo-rus. No veig res "socialdemòcrata" en açò.

Hem insistit sobre una nova revisió dels nostres estatuts sindicals, tema sobre el qual informí el CC: una revisió d'aqueixos estatuts a partir dels quals la paraula

“Profintern” fou esborrada l’any passat i reemplaçada per les paraules “aliança internacional de sindicats”, que no pot significar una altra cosa que “Amsterdam”. Estic content de dir que aquesta revisió de la revisió de l’any passat ha estat completada, i la paraula “Profintern” ha estat reinserida en els nostres estatuts sindicals. Però ¿per què la nostra inquietud sobre el tema era “socialdemòcrata”? Això, camarades, és quelcom que no puc comprendre en absolut [Rialles].

M’agradaria enumerar, el més breument possible, els punts principals de diferència que han sorgit darrerament. La nostra posició sobre els problemes en qüestió ha estat que hem observat perills que molt probablement amenacen la línia de classe del partit i de l’estat obrer sota les condicions imposades per la prolongació de la NEP, i el setge que ens imposa el capitalisme internacional. Però aqueixes diferències, i la posició que adoptem en defensa de les nostres opinions, no poden ser interpretades com una “desviació socialdemòcrata”, ja siga recurrent als mètodes lògics més complicats o inclús a mètodes escolàstics.

Aquesta és la raó de per què s’ha vist com necessari deixar aqueixes diferències reals i serioses, engendrades per l’època present del nostre desenvolupament econòmic i polític, i retrocedir en el passat per a interpretar que les diferències radicaven en la concepció del “caràcter de la nostra revolució” en general (no en el període actual de la nostra revolució, no en relació a les tasques concretes actuals, sinó en relació al caràcter de la revolució en general, o com està expressat en les tesis, de la revolució “en si”, la revolució “en la seua substància”). Quan un alemany parla d’una cosa “en si”, usa un terme metafísic que ubica a la revolució fora de tota connexió amb el món real que la rodeja; se l’abstrau de l’ahir i del demà, i se la considera com una “essència” de què sorgeixen totes les coses. Ara, doncs, en relació a aquesta “essència”, jo fui trobat culpable, l’any novè de la nostra revolució, d’haver negat el caràcter socialista de la nostra revolució! Res més ni res menys! Descobrí açò per primera vegada en aquesta mateixa resolució. Si els camarades troben necessari per alguna raó redactar una resolució basant-se en cites dels meus escrits (i el sector principal de la resolució, portant al primer pla la teoria del pecat original, “trotskisme”, està redactada basant-se en cites dels meus escrits entre 1917 i 1922) llavors seria almenys aconsellable seleccionar l’essencial de tot allò que he escrit sobre el caràcter de la nostra revolució.

Vostès em disculparan, camarades, però no és plaent haver de fer a banda el tema actual i detallar on i quan escriguí tal o tal cosa. Però aquesta resolució, en tractar de recolzar l’acusació de desviació “socialdemòcrata”, es refereix a passatges dels meus escrits, i estic obligat a donar la informació. En 1922 el partit m’encarregà escriure el llibre *Terrorisme i comunisme* contra Kautsky, contra la caracterització de la nostra revolució feta per Kautsky, com una revolució no proletària i no socialista. Un gran nombre d’edicions d’aqueix

llibre foren distribuïdes tant en el nostre país com en l'exterior per la Comintern. El llibre no trobà cap recepció hostil dels camarades més estretament implicats, incloent-hi Vladimir Iltx. Aquest llibre no ha estat citat en la resolució.

En 1922, el Buró Polític m'encarregà escriure el llibre titulat *Entre l'imperialisme i la revolució*. En aquest llibre utilitzí la particular experiència obtinguda a Geòrgia, com una refutació a la posició d'aquells socialdemòcrates internacionals que estaven usant l'aixecament de Geòrgia com a material contra nosaltres, amb el propòsit de sotmetre a un nou examen les principals qüestions de la revolució proletària, que té el dret de llençar a baix no sols prejudicis petitburgesos sinó també institucions petitburgeses. Novament, aquest llibre no és citat.

En el Tercer Congrés de la Comintern feu un informe, de part del CC, declarant en substància que havíem entrat en una era d'equilibri inestable. Jo polemitzí contra el camarada Bukharin, qui en aqueix moment era de l'opinió que travessaríem una sèrie ininterrompuda de revolucions i crisis fins a la victòria del socialisme en tot el món, i que no hi hauria ni podria haver-hi cap tipus d'“estabilització”. En aqueix moment el camarada Bukharin m'acusà d'una desviació de dreta (probablement també socialdemòcrata?). En ple acord amb Lenin en el III Congrés defensí les tesis que havia formulat. La importància d'aqueixes tesis era que nosaltres, malgrat la velocitat més lenta de la revolució, travessaríem reeixidament aquest període desenvolupant els elements socialistes de la nostra economia.

En el IV Congrés Mundial, en 1922, el CC m'encarregà parlar a continuació de Lenin amb un informe sobre la NEP. Quin fou el meu tema? Sostinguí que la NEP significa merament un canvi en les formes i els mètodes del desenvolupament socialista. I ara, en compte de prendre aqueixos treballs meus, que pogueren haver estat bé o mal, però foren, almenys, fonamentals, i en els quals, en nom del partit, definí el caràcter de la nostra revolució entre els anys 1920 i 1923, vostès prenen uns poquíssims passatges, cada un de només dues o tres línies, d'un prefaci i un postfaci escrits en aqueix mateix període.

Repetisc que cap dels passatges esmentats són de cap treball fonamental. Aqueixes quatre petites cites (1917 a 1922) formen la base per a l'acusació de què jo negue el caràcter socialista de la nostra revolució. Així es completa l'estructura de l'acusació, s'hi agrega tot pecat original imaginable, inclús el pecat de l'Oposició de 1925. La demanda d'una industrialització més ràpida i la proposta d'augmentar els impostos als kulaks, tot sorgeix d'aqueixos quatre passatges. [Una veu: “No forme fraccions!”]

Camarades, lamente haver hagut de prendre el vostre temps, però he de citar uns pocs passatges més (podria citar-ne centenars) per tal de refutar tot allò que la

resolució m'atribueix. Primer he de cridar la vostra atenció sobre el fet que les quatre cites sobre què es basa la teoria del meu pecat original han estat preses totes dels meus escrits entre 1917 i 1922. Tot el que he dit des d'aleshores sembla haver estat escombrat pel vent. Ningú sap si jo subsegüentment considerí la nostra revolució com a socialista o no. Avui, a finals de 1926, la posició actual de l'anomenada Oposició sobre les principals qüestions d'economia i política la cerca hom en passatges dels meus escrits personals entre 1917 i 1922, i ni tan sols en passatges dels meus principals treballs, sinó en treballs escrits per a alguna ocasió. Retornaré a aqueixes cites i respondré a cada una d'elles. Però primer permeten-me citar alguns passatges d'un caràcter més essencial, escrits en el mateix període.

Per exemple, el següent és un extracte del meu discurs en la conferència del Consell Sindical de Moscou, el 28 d'octubre de 1921, després de la introducció de la NEP: "Hem reorganitzat la nostra política econòmica en anticipació d'un desenvolupament més lent de la nostra economia. Tenim en compte la possibilitat que la revolució a Europa, encara que es desenvolupa i creix, s'està desenvolupant més lentament del que esperàvem. La burgesia s'ha demostrat més tenaç. Inclús en el nostre propi país estem obligats a veure'ns-les amb una transició més lenta al socialisme, ja que estem rodejats de països capitalistes. Hem de concentrar les nostres forces en les nostres empreses més grans i millor equipades. Al mateix temps, no hem d'oblidar que l'impost en espècies entre els camperols, i l'increment de les empreses arrendades, formen una base per al desenvolupament de la producció de mercaderies, per a l'acumulació de capital i per al sorgiment d'una nova burgesia. Al mateix temps, l'economia socialista serà construïda sobre la base més estreta però més ferma de la gran indústria".

En una reunió de militants del nostre partit el 10 de novembre del mateix any, en el districte de Moscou de Sokolniki, plantegí: "Què tenim ara? Ara tenim el procés de la revolució socialista, en primer lloc dins d'un sol estat i, en segon lloc, en un estat que està molt endarrerit, tant econòmica com cultural, i està rodejat per tot arreu per països capitalistes".

Quina conclusió en traguí? Proposí una capitulació? Proposí el següent:

"És la nostra tasca fer que el socialisme demostre els seus avantatges... El camperol serà el jutge que es pronuncie sobre els avantatges o desavantatges de l'estat socialista. Estem competint amb el capitalisme en el mercat camperol..."

Quina és la base actual per a la nostra convicció de què triomfarem? Hi han moltes raons que justifiquen la nostra creença. Aquesta es basa tant en la situació internacional com en el desenvolupament del Partit Comunista; en el fet que retenim tot el poder a les nostres mans, i en el fet que permetem el lliure comerç només dins dels límits que considerem necessaris".

Açò, camarades, es digué en 1921; i no en 1926!

En el meu informe al IV Congrés Mundial (dirigit contra Otto Bauer, amb què recentment s'ha descobert la meua relació) parlí de la manera següent: “La nostra arma més important en la lluita econòmica que es desenvolupa sobre la base del mercat és el poder estatal. Els ximpls reformistes són els únics incapaços de comprendre el significat d'aquest arma. La burgesia el comprèn excel·lentment. Tota la història de la burgesia ho prova.

“Una altra arma del proletariat és que les forces productives més importants del país estan en les seues mans: tot el sistema ferroviari, tota la indústria minera, l'aclaparadora majoria de les empreses que serveixen la indústria estan sota el control econòmic directe de la classe obrera.”

“De la mateixa manera, l'estat obrer posseeix la terra, i els camperols contribueixen anualment, a canvi d'usar-la, amb centenars de milions de puds en impostos en espècies.”

“El poder obrer manté les fronteres estatals: les mercaderies estrangeres i el capital estranger en general, només poden accedir al nostre país dins dels límits considerats desitjables i legítims per l'estat obrer.”

“Aquestes són les armes i els mitjans de la construcció socialista”.

En un fullet publicat per mi en 1923 sota el títol *Problemes de la Vida Quotidiana*, vostès poden llegir sobre aquest tema: “¿Ara, què ha guanyat realment la classe obrera i assegurat per a si com a resultat de la revolució?

“1.- La dictadura del proletariat (representada pel govern obrer i camperol sota la direcció del Partit Comunista)

2.- L'Exèrcit Roig (un suport ferm per a la dictadura del proletariat).

3.- La nacionalització dels principals mitjans de producció sense els quals la dictadura del proletariat hauria esdevingut una forma buida de substància.

4.- El monopoli del comerç exterior, que és la condició necessària per a l'estructura de l'estat socialista en un medi capitalista.

Aqueixes quatre coses, guanyades definitivament, formen l'estructura d'acer de tot el nostre treball; i cada èxit que aconseguim en economia o cultura (sempre que siga un èxit real i no un engany) es transforma en aquest marc en una part necessària de l'estructura socialista”

Aquest mateix fullet conté una altra formulació inclús més definitiva: “Com més fàcil era (comparativament, per descomptat) per al proletariat rus travessar la crisi revolucionària, més dur esdevenia el seu treball per la construcció

socialista. Però, d'altra banda, el marc de la nostra nova estructura social, marcada per les quatre característiques mencionades més amunt, li dóna un contingut objectivament socialista a tots els esforços conscientment i racional dirigits en el domini de l'economia i la cultura. Sota el règim burgès el treballador, sense desig ni intenció de la seua part, contínuament enriqueix la burgesia, i ho feia cada vegada més com millor era el seu treball. En l'estat soviètic un treballador bo i conscient, encara que tracte de fer-ho o no (en cas que no estiga en el partit i es mantinga allunyat de la política), aconsegueix resultats socialistes i incrementa la riquesa de la classe obrera. Aquesta és l'obra de la Revolució d'Octubre, i la NEP no ha canviat res respecte a açò”.

Podria prolongar aquesta cadena de cites indefinidament, perquè mai caracteritzí ni podria caracteritzar la nostra revolució d'una altra forma. Em limitaré, no obstant, a un passatge més, d'un llibre citat pel camarada Stalin (*Vers al capitalisme o vers el socialisme?*). Aquest llibre fou publicat per primera vegada en 1925 i ho fou originàriament com una sèrie d'articles en *Pravda*. Els editors del nostre periòdic central mai cridaren la meua atenció per cometre alguna heretgia en aqueix llibre respecte al caràcter de la nostra revolució. Enguany s'ha imprès la segona edició del llibre. Ha estat traduït a diferents idiomes per la Comintern i aquesta és la primera vegada que escolte que dóna una idea falsa del nostre desenvolupament econòmic. El camarada Stalin els ha llegit unes poques línies, escollides arbitràriament per a mostrar açò que no està “clarament formulat”. Em veig obligat així a llegir un passatge més llarg, per a provar que la idea en qüestió està força clarament formulada. El que segueix està plantejat en la introducció, dedicada a criticar els nostres crítics burgesos i socialdemòcrates, sobretot Kautsky i Otto Bauer. Ací vostès poden llegir: “Aquests judicis (formulats pels enemics dels nostres mètodes econòmics) són de dos tipus. En primer lloc, se'ns diu que estem arruïnant el país pel nostre treball de construcció socialista; en segon lloc, se'ns diu que el nostre desenvolupament de les forces productives ens està portant en realitat vers el capitalisme.”

El primer tipus de crítica és característica del mode de pensar de la burgesia. El segon tipus de crítica pertany a la socialdemocràcia, és a dir al pensament burgès sota la màscara del socialisme. No hi ha límits precisos entre ambdós tipus de crítica i, sovint, les dues intercanvien el seu arsenal d'arguments, sense adonar-se, obnubilats com estan amb la guerra santa contra la “barbàrie comunista”.

Espere que aquest llibre mostrarà al lector sense prejudicis que ambdós tipus de crítica són crítiques falses, tant en el cas dels grans burgesos, com en el dels petitburgesos que es fan passar per socialistes. Menteixen quan diuen que els bolxevics han arruïnat Rússia. Fets absolutament irrefutables demostren que, en la Rússia devastada per la guerra imperialista i les guerres civils, les forces de

producció de la indústria i de l'agricultura s'estan apropant al nivell d'abans de la guerra, que serà assolit durant l'any vinent. És fals afirmar que el desenvolupament de les forces productives està anant en direcció al capitalisme. En la indústria, els transports, les comunicacions, el comerç, el sistema financer i de crèdit, el paper exercit per l'economia nacionalitzada no disminueix a mesura que les forces productives augmenten; al contrari, aquest paper cobra cada vegada més importància en l'economia total del país. Els fets i les xifres demostren açò més enllà de tota discussió.

En l'agricultura la situació és molt més complicada. I per a un marxista aquesta situació no és inesperada: la transició d'una economia camperola atomitzada a l'agricultura socialista no és imaginable més que després d'una sèrie d'etapes reeixides en la tècnica, l'economia i la cultura. Que el poder romanga a mans de la classe que vol portar la societat al socialisme i que cada vegada és més capaç d'influir en la població camperola per mitjà de la indústria estatal, elevant el grau de la tècnica de l'agricultura i creant, d'aquesta manera, el punt de partida per a l'agricultura col·lectiva, heus aquí la condició fonamental d'aquesta transició.”.

L'esborrany de la resolució sobre l'Oposició planteja que la posició de Trotski s'aproxima estretament a la d'Otto Bauer, que ha dit, “A Rússia, on el proletariat representa només una petita minoria de la nació, el proletariat només pot mantenir el seu domini temporàniament, i està obligat a perdre'l novament tan aviat com la majoria camperola de la nació haja esdevingut prou madura culturalment com per a prendre la direcció”.

En primer lloc, camarades, ¿qui podria sostenir la idea que una formulació tan absurda se li pogués ocórrer a qualsevol de nosaltres? Què s'ha d'entendre per “tan aviat com la majoria camperola de la nació haja esdevingut prou madura culturalment”? Què significa açò? Què hem d'entendre per “cultura”? Sota les condicions capitalistes el camperolat no té cultura independent. En el que a la cultura concerneix, el camperol pot madurar sota la influència del proletariat o de la burgesia. Aquestes són les úniques dues possibilitats existents per a l'avanç cultural dels camperols. Per a un marxista, la idea que el camperolat “culturalment madur”, després d'haver derrocat el proletariat, pot prendre el poder pel seu propi compte, és un prejudici totalment absurd. L'experiència de les dues revolucions ens ha ensenyat que el camperolat, si entra en conflicte amb el proletariat i el derroca del poder, simplement tendeix un pont (a través del bonapartisme) per a la burgesia. Un estat camperol independent no basat ni en la cultura proletària ni en la burgesa és impossible. Tota la construcció d'Otto Bauer col·lapsa en un absurd petit burgès lamentable.

Se'ns ha dit que no tenim confiança en l'establiment del socialisme. I al mateix temps som acusats de voler "robar" als camperols (no als kulaks, sinó als camperols!).

Pense, camarades, que aquestes paraules no són en absolut del nostre diccionari. Els comunistes no poden proposar que l'estat obrer "robe" als camperols, i és precisament amb els camperols amb què estem preocupats. Una proposta d'alliberar al 40% dels camperols pobres de tot impost, i posar aqueixos impostos al kulak, pot estar malament o bé, però mai pot ser interpretada com una proposta de "robar" als camperols.

Els pregunte: si nosaltres no tenim confiança en l'establiment del socialisme en el nostre país, o si (com hom ha dit de mi) proposem que s'espere passivament a la revolució europea, per què puix proposem "robar" als camperols? Amb quin fi? Açò és incompreensible. Som de l'opinió que la industrialització (la base del socialisme) s'està desenvolupant molt lentament, i que açò afecta negativament els camperols. Si, diguem, la quantitat de productes agrícoles posats en el mercat enguany és 20% més que l'any passat (i prenc aqueixes xifres amb reserves) i al mateix temps el preu del gra s'ha enfonsat el 8% i els preus dels distints productes industrials han crescut el 16%, com ha ocorregut, llavors el camperol guanya menys que quan els seus cultius eren més pobres i els preus detallistes dels productes industrials més baixos. L'acceleració de la industrialització, especialment a través de l'augment als impostos al kulak, resultarà en la producció d'una quantitat major de béns, reduint els preus detallistes, afavorint els obrers i la major part dels camperols.

És possible que vostès no estiguen d'acord amb açò. Però ningú pot negar que és un sistema de posicions sobre el desenvolupament de la nostra economia. ¿Com poden dir que no tenim confiança en la possibilitat del desenvolupament socialista, i al mateix temps afirmar que demanem que se li robe als camperols? Amb quin objectiu? Amb quin propòsit? Ningú pot explicar açò. Jo sostinc que no pot ser explicat. Hi ha coses que són impossibles d'explicar. Per exemple, sovint m'he preguntat per què es pot suposar que la dissolució del Comitè Anglo-rus implica una crida a abandonar els sindicats. I per què no entrar en la Internacional d'Amsterdam no constitueix una crida als treballadors a no unir-se als sindicats d'Amsterdam? [Una veu: "Ja li explicarem això a vostè!"] Mai rebí una resposta a aquesta pregunta, i mai la rebré. [Una veu: "Vostè tindrà la seua resposta"] Tampoc rebré una resposta a la pregunta de com ens enginyem per a no creure en la realització del socialisme i encara així ens entossudim en "robar" als camperols.

El meu llibre del qual he citat els últims passatges parla en detall de la importància de la distribució correcta del nostre ingrés nacional, en virtut que el nostre desenvolupament econòmic està movent-se al mig d'una lluita de dues

tendències: la socialista i la capitalista. “...El resultat de la lluita depèn del ritme de desenvolupament d’aquestes dues tendències. Amb d’altres paraules, si la indústria d’estat es desenvolupés més lentament que l’agricultura, si esta dividís amb una acceleració sempre creixent aquestes capes diametralment oposades dels grangers capitalistes “de dalt “ i dels proletaris “de baix”, aleshores tal procés conduiria naturalment a la restauració del capitalisme. Ara bé, que els nostres enemics intenten provar que aquesta perspectiva és inevitable. Inclús si es dediquen a això amb molta major habilitat que el pobre Kautsky (o Mac Donald), es cremaran els dits. ¿Per tant, ha de quedar exclosa la perspectiva que acabem d’al·ludir? Teòricament, no. Si el partit cometés error rere error, tant en el pla polític com en l’econòmic, si d’aquesta manera frenés el creixement de la indústria, que creix en aquests moments d’una manera molt satisfactòria, si es deixés arrabassar el control del procés polític i econòmic en l’aldea, llavors naturalment la causa del socialisme estaria perduda al nostre país. Però, per a emetre tal pronòstic, no tenim necessitat de partir d’aqueixes suposicions. Com es perd el poder, com es lliuren les conquestes del proletariat, com es treballa per al capitalisme, és quelcom que Kautsky i els seus amics han ensenyat admirablement després del 9 de novembre de 1918. Ningú pot donar-los lliçons.

Nosaltres tenim altres tasques, altres metes, altres mètodes. Volem mostrar com es manté i es consolida el poder adquirit, i com s’ha d’omplir la forma de l’estat proletari amb el contingut del socialisme. Volem demostrar com el poder, una vegada aconseguit, pot ser mantingut o consolidat, i com la forma de l’estat proletari pot ser omplerta amb el contingut econòmic del socialisme.”

Tot el contingut d’aquest llibre [Una veu: “No hi ha res sobre les cooperatives en aqueix llibre”!] (ja arribaré a les cooperatives) tot el contingut d’aqueix llibre està dedicat al tema de com a la forma proletària de l’estat se li donarà el contingut econòmic del socialisme. Es pot dir (ja s’han fet insinuacions en aquest sentit): Sí, vostès cregueren que estàvem avançant cap al socialisme en la mesura en què el procés de reconstrucció estava en marxa, i en la mesura en què la indústria es desenvolupava a una velocitat del 45 o 35% a l’any, però ara que hem arribat a una crisi en relació al capital fix i vostès veuen les dificultats d’expandir el nostre capital fix, han caigut sota el denominat “pànic”.

No puc citar tot el capítol sobre “els límits materials i les possibilitats del ritme de desenvolupament”. Aquest assenyala els quatre elements que caracteritzen els avantatges del nostre sistema sobre el capitalisme i n’extrau la conclusió següent: “Considerats en conjunt, aqueixos quatre avantatges, si són correctament utilitzats, ens permetran en els propers anys incrementar el coeficient de la nostra expansió industrial no sols al doble de la xifra del 6% aconseguida en el període d’abans de la guerra, sinó tres vegades aqueixa xifra, i potser inclús més”.

Si no m'equivoque, el coeficient del nostre creixement industrial serà, d'acord amb els plans, del 18%. En aquest encara hi ha, per descomptat, elements de reconstrucció. Però de totes maneres els pronòstics estadístics extremadament aproximats que fiu com a exemple fa 18 mesos coincideixen prou bé amb la nostra velocitat real d'enguany.

Vostès pregunten: Quina és l'explicació d'aqueixos passatges tenebrosos esmentats en la resolució? Hauré de respondre aquesta pregunta. Primer, no obstant, he de repetir que no s'ha citat ni una sola paraula dels treballs fonamentals que escriguí sobre el caràcter de la revolució entre 1917 i 1922, i hom serva complet silenci sobre tot el que he escrit des de 1922, inclús sobre allò que escriguí l'any passat i que he escrit enguany. Se citen quatre passatges. El camarada Stalin els ha tractat en detall, i a ells es refereix la resolució, em permetran, doncs, dedicar-los també algunes paraules.

“4.- El moviment obrer aconsegueix la victòria en la revolució democràtica...

“5.- La... burgesia es transforma en... contrarevolucionària... Entre els camperols, el conjunt del sector més acomodat, i una gran part dels camperols mitjans, també es tornen “més savis”, es calmen i es passen al costat de la contrarevolució per a arrancar-li el poder al proletariat i els pobres del camp...

“6.- ...Aquesta lluita hauria estat quasi sense esperances per al proletariat rus sol, i la seua derrota hauria estat... inevitable... si el proletariat socialista europeu no hagués anat en ajuda del proletariat rus”.

Em tem camarades, que si algú els digués que aqueixes línies representen un producte maliciós del trotskisme, molts camarades el creurien. Però aquest passatge és de Lenin. El quint volum de les *Miscel·lànies* de Lenin conté l'esborrany d'un fullet que Lenin intentà escriure a finals de 1905. Ací es descriu aquesta possible situació: els treballadors triomfen en la revolució democràtica, el sector acomodat dels camperols es passa a la contrarevolució. Hauria de dir que aquest passatge està citat en l'última edició de *Bolshevik*, en la pàgina 68, però malauradament amb una greu mala interpretació, encara que l'extracte és citat entre cometes: les paraules referides al sector considerable dels camperols estan simplement excloses. Els cride a comparar la quinta edició de *Miscel·lànies* de Lenin, pàgina 451, amb l'última edició de *Bolshevik*, p. 68.

Podria citar dotzenes d'aquests passatges dels treballs de Lenin: vol. 9, ps. 135-136; vol. 10, p. 191; vol. 12 ps. 106-07 (No tinc temps per a llegir-los, però qualsevol pot buscar les referències). Citaré només un passatge, del vol. 10, p. 280:

“La revolució russa (s'està referint a la revolució democràtica) pot aconseguir la victòria pels seus propis esforços, però probablement no puga mantenir i consolidar les seues conquestes per les seues pròpies forces. No pot fer açò a

menys que hi haja una revolució socialista en occident. Sense aquesta condició la restauració és inevitable, independentment de què tinguem municipalització, o nacionalització, o divisió de la terra: perquè sota totes i cada una de les formes de propietat, el petit terratinent sempre serà un baluard de la restauració. Després de la completa victòria de la revolució democràtica el petit terratinent es tornarà inevitablement contra el proletariat.”

[Una veu: “Hem introduït la NEP”].

És veritat, em referiré a això ara.

Examinem ara el passatge que escriguí en 1922, perquè podem veure com s’havia desenvolupat la meua posició sobre la revolució en l’època de 1904-05.

No tinc cap intenció, camarades, de plantejar la qüestió de la teoria de la revolució permanent. Aquesta teoria (tant en relació a allò que en ella era correcte com a allò que era incomplet i equivocat) no té res a veure amb les actuals discussions. En tot cas, aquesta teoria de la revolució permanent, a la qual se li ha dedicat tanta atenció recentment, no és responsabilitat en gens ni mica ni de l’Oposició de 1925 ni de l’Oposició de 1923, i àdhuc jo mateix la considere una qüestió que ha quedat ja fa molt de temps relegada als arxius.

Però permeten-me tornar al passatge citat en la resolució. (Açò ho escriguí en 1922, però des del punt de vista de 1905-06). “El proletariat, una vegada que tinga el poder a les seues mans, ...entrarà en conflicte hostil, no sols amb tots aqueixos grups burgesos que l’havien recolzat durant les primeres etapes de la lluita revolucionària sinó, també, amb les àmplies masses dels camperols, amb la col·laboració de les quals (el proletariat) havia arribat al poder” [1905, p. 6].

Encara que açò fou escrit en 1922, fou plantejat en temps futur (el proletariat entrarà en conflicte amb la burgesia, etc.) perquè estaven essent descrites les visions d’abans de la revolució. Jo els pregunte: ¿s’ha demostrat correcte el pronòstic de Lenin de 1905-06, que els camperols mitjans es passarien en gran mesura a la contrarevolució? Jo he mantingut que s’ha demostrat ésser cert en part [Veus: “En part? Quan?” Soroll de veus en el recinte]. Sí, sota la direcció del partit, i sobretot sota la direcció de Lenin, la divisió entre nosaltres i els camperols fou esquivada per la Nova Política Econòmica. Açò és indiscutible [Clamor de veus]. Si algun de vostès imagina, camarades, que en 1926 jo no comprenc el significat de la Nova Política Econòmica, vostès estan equivocats. Comprenc el significat de la Nova Política Econòmica en 1926, potser no tan bé com altres camarades, però encara el comprenc. Però vostès han de recordar que en aqueix moment, abans que hi hagués qualsevol Nova Política Econòmica, abans que hi hagués una revolució de 1917, i quan nosaltres estàvem esbossant les primeres línies dels esdeveniments possibles, utilitzant l’experiència obtinguda en revolucions prèvies (la gran revolució francesa i la revolució de

1848), en aqueix moment tots els marxistes, inclús Lenin (els he subministrat cites), tenien l'opinió que després que la revolució democràtica fos completada i se li lliurés la terra als camperols, el proletariat trobaria l'oposició no sols dels grans camperols, sinó d'un sector considerable dels camperols mitjans, que representarien una força hostil i àdhuc contrarevolucionària.

Hi ha hagut signes entre nosaltres de la veritat d'aqueix pronòstic? Sí, hi ha hagut signes, i prou clars. Per exemple, quan el moviment Makhno a Ucraïna ajudà els Guàrdies Blancs a escombrar el poder soviètic, açò fou una prova de com de correcte era del pronòstic de Lenin. L'aixecament d'Antonov, l'aixecament de Sibèria, l'aixecament del Volga, l'aixecament als Urals, la revolta de Kronstadt, quan els "camperols mitjans" dialogaren amb el poder soviètic en el llenguatge dels canons navals de dotze polzades, ¿no prova tot açò que el pronòstic de Lenin era correcte en un cert estadi de desenvolupament de la revolució? [camarada Moiseienko: "I què proposà vostè?"] ¿No queda perfectament clar que el passatge escrit per mi en 1922 sobre la divisió entre nosaltres i els camperols era simplement una constatació d'aqueixos fets?

Superàrem el cisma entre nosaltres i els camperols per mitjà de la NEP. ¿I hi havia diferències entre nosaltres durant la transició a la NEP? No hi hagué cap diferència durant la transició a la NEP. [Clamor en la sala] Hi hagueren diferències sobre la qüestió sindical abans de la transició a la NEP, quan el partit encara estava buscant sortir de l'atzucac. Aqueixes diferències foren de gran importància. Però sobre la qüestió de la NEP, quan Lenin sotmeté la resolució de la NEP al X Congrés del Partit, tots votàrem unànimement a favor d'ella. I quan es plantejà una nova resolució sindical com a resultat de la NEP (uns pocs mesos després del X Congrés del Partit) novament votàrem per unanimitat a favor d'aquesta resolució en el CC. Però durant el període de transició (i els canvis provocats per aquesta no eren menors) els camperols, incloent-hi els camperols mitjans, declararen: "Estem a favor dels bolxevics, però en contra dels comunistes". Què significa açò? Significa una forma particularment russa de desertar de la revolució proletària per part dels camperols mitjans en una etapa determinada.

Se'm retreu haver dit que és "impotent pensar que la Rússia revolucionària seria capaç de mantenir-se enfront d'una Europa conservadora". Açò jo ho escriguí al maig de 1917, i pense que era totalment correcte. ¿Ens hem mantingut contra una Europa conservadora? Permeten-nos considerar els fets. En el moment en què Alemanya estava discutint un tractat de pau amb l'*Entente*, el perill era especialment gran. Si la revolució alemanya no hagués esclatat en aquest punt (aqueixa revolució que no es completà, sufocada pels socialdemòcrates, però que fou prou per a derrocar el vell règim i desmoralitzar l'exèrcit dels Hohenzollern) repetisc, si la revolució alemanya, tal com fou, no hagués esclatat, aleshores hauríem estat derrocats. No és per accident que el passatge

conté la frase “enfront d’una Europa conservadora” i no “enfront d’una Europa capitalista”. Contra una Europa conservadora, mantenint tot el seu aparell, en particular els seus exèrcits. Jo els pregunte: ¿podríem mantenir-nos sota aqueixes circumstàncies, o no podríem? [Una veu: “Li està parlant a xiquets?”] Que continuem existint es deu al fet que Europa no ha continuat essent el que era. Lenin escrigué el següent sobre aquest tema: “Vivim no sols en un estat, sinó en un sistema d’estats, i és inconcebible per a la República Soviètica existir al costat dels estats imperialistes per un període perllongat de temps. L’un o l’altre ha de triomfar a la fi” [*Obres escollides*, volum 29, p. 153].

Quan digué açò Lenin? El 18 de març de 1919, és a dir, dos anys després de la Revolució d’Octubre. Les meues paraules de 1917 significaven que si la nostra revolució no sacsejava Europa, si no la movia, llavors estàvem perduts. ¿No és en essència el mateix? Els pregunte a tots els camarades més vells, que eren políticament conscients abans i durant 1917: ¿quina era la vostra concepció de la revolució i les seues conseqüències?

Quan tracte de recordar açò, no puc trobar una altra formulació que no siga, si fa o no fa, la següent:

“Pensàvem: o bé la revolució internacional ve en la nostra ajuda, i en aqueix cas nostra victòria estarà plenament assegurada, o farem el nostre modest treball revolucionari amb la convicció que inclús en l’eventualitat d’una derrota haurem servit la causa de la revolució i que la nostra experiència beneficiarà altres revolucions. Era clar per a nosaltres que sense el suport de la revolució mundial la victòria de la revolució proletària era impossible. Abans de la revolució, i fins i tot després d’ella, pensàvem que o la revolució esclata en altres països, en els països capitalistes més avançats, immediatament, o almenys molt ràpidament, o hem de perir”.

Aquesta era la nostra concepció del destí de la revolució. Qui digué açò? [camarada Moiseienko: “Lenin!” Una veu: “I què digué després?”].

Lenin digué açò en 1921, mentre el passatge meu citat és de 1917. Tinc, doncs, dret a referir-me al que digué Lenin en 1921. [Una veu: “I què digué Lenin després?”]. Després jo també diguí quelcom diferent. [rialles]. Tant abans com després de la revolució, nosaltres crèiem que: “O la revolució esclata en altres països, en els països capitalistes més avançats, immediatament, o almenys molt ràpidament, o hem de perir”. Però: “Malgrat aquesta convicció, férem tot el que hom pogué per tal de preservar el sistema soviètic sota qualsevol circumstància, perquè sabíem que no estàvem treballant només per a nosaltres, sinó també per a la revolució internacional. Sabíem açò, repetidament expressàrem aquesta convicció abans de la revolució d’octubre, immediatament després d’aquesta, i en el moment en què firmàrem el Tractat de Pau de Brest-Litovsk. I, generalment parlant, açò fou correcte!”.

Aquest passatge continua dient que el nostre camí s'ha tornat més intricat i sinuós, però que en tot allò d'essencial el nostre pronòstic era correcte. Com ja he dit, passàrem a la NEP unànimement, sense cap diferència en absolut. [camarada Moiseienko: "Per a salvar-nos de la ruïna!"]

Cert, només per aqueixa raó, per a salvar-nos de la ruïna.

Camarades, els pregue ampliar el temps assignat al meu discurs. M'agradaria parlar sobre la teoria del socialisme en un sol país. Els demane una altra mitja hora. [clamor en la sala].

Camarades, sobre la qüestió de les relacions entre el proletariat i els camperols
...

President: per favor, espere fins que hàgem decidit. Faig tres propostes: primer, adherir al temps original destinat al camarada Trotski; segon, una extensió de mitja hora; tercer, una extensió d'un quart d'hora. [Es vota majoritàriament per donar-li mitja hora més].

Trotski: El següent passatge citat dels meus escrits m'ha significat el reprotxe que mentre Lenin digué "deu a vint anys de relacions correctes amb els camperols i la nostra victòria està assegurada a escala internacional", el trotskisme, per contra, suposa que el proletariat no pot entrar en cap relació correcta amb els camperols fins que s'haja completat la revolució mundial. Primer que res he de preguntar el significat real del passatge citat. Lenin parla de deu a vint anys de relacions correctes amb els camperols. Açò significa que Lenin no esperava que el socialisme fos establert dins de deu o vint anys. Per què? Perquè per socialisme hem d'entendre un estat de la societat en què no hi ha ni proletariat ni camperols, ni cap altra classe. El socialisme liquida l'oposició entre la ciutat i el camp. Així se'ns planteja el terme de vint anys, en el curs del qual hem d'implementar una línia política que porte a relacions correctes entre el proletariat i els camperols. Aquest el primer punt.

Més avant, no obstant, es diu que el trotskisme és de l'opinió que no pot haver-hi relacions correctes entre els camperols i el proletariat fins que s'haja completat la revolució mundial. S'al·lega així que jo he establert una llei segons la qual s'han de mantenir relacions incorrectes amb els camperols com més possible millor, fins que la revolució triomfe. [Rialles]. Aparentment no s'ha tractat d'expressar aquesta idea ací, ja que no té cap sentit en absolut.

Què fou la NEP? La NEP ha estat un procés de canviar de via, precisament per a establir relacions correctes entre el proletariat i els camperols. ¿Hi havia diferències entre nosaltres sobre aquest tema? No, no hi n'havia cap. El que estem discutint ara és l'impost al kulak, i les formes i els mètodes per a ser adoptats per a aliar al proletariat amb els pobres de l'aldea. ¿Quina és la qüestió actual? El mètode millor per a establir relacions correctes entre els camperols i

el proletariat. Vostès tenen el dret de no estar d'acord amb propostes individuals de nosaltres, però han de reconèixer que tota la lluita ideològica gira al voltant de la qüestió de quines relacions són correctes en l'etapa actual de desenvolupament.

Hi havia diferències entre nosaltres en 1917 sobre la qüestió camperola? No. El decret camperol, el decret camperol “social revolucionari”, fou adoptat per unanimitat tant per nosaltres com per la nostra base. El decret sobre la terra, redactat per Lenin, fou acceptat per nosaltres unànimement i no produí cap diferència en els nostres cercles. ¿Produí la política de “deskulakització” algun motiu de diferències? No, no hi hagueren diferències sobre açò. [Una veu: “I Brest?”] La lluita començada per Lenin, per tal de guanyar els camperols mitjans, donà lloc a diferències? No, no en donà lloc a cap. No afirme que no hi hagueren diferències en res, sinó que sostinc definitivament que, independentment de com pogueren haver estat de grans les diferències d'opinió en diverses i àdhuc importants qüestions, no hi hagué diferències d'opinió en la qüestió de la principal línia política a seguir en relació als camperols.

En 1919 hi havia rumors en l'exterior de diferències sobre aquesta qüestió. ¿I què escrigué Lenin sobre el tema? Fem una ullada cap enrere. En aqueix moment el camperol Gulov em preguntà: “Quines són les diferències d'opinió entre Ilitx i vostè?” i jo li responguí a aquesta pregunta en *Pravda* i en *Izvestia*. Lenin escrigué el següent sobre aquest tema en *Pravda* i en *Izvestia*, al febrer de 1919:

“*Izvestia* del 2 de febrer publicà una carta d'un camperol, G. Gulov, que fa una pregunta sobre l'actitud del nostre govern obrer i camperol envers els camperols mitjans, i parla de rumors que Lenin i Trotski no estan junts, i que hi ha grans diferències entre ells sobre aquesta mateixa qüestió dels camperols mitjans.”

“El camarada Trotski ja ha contestat a això en la seua *Lletra als camperols mitjans*, que es publicà en *Izvestia* del 7 de febrer. En aquesta lletra el camarada Trotski diu que els rumors de diferències entre ell i jo són la mentida més monstruosa i desvergonyida, difosa pels grans terratinents i els capitalistes, o pels seus còmplices conscients i inconscients. Per la meua banda, confirme completament la declaració del camarada Trotski. No hi ha diferències entre nosaltres, i en relació als camperols mitjans no hi ha diferències ni entre Trotski i jo, ni més en general en el Partit Comunista, del qual ambdós som membres.”

“En la seua lletra el camarada Trotski ha explicat clarament i en detall per què el Partit Comunista i l'actual govern obrer i camperol, elegit pels soviets i compostat per membres del partit, no consideren els camperols mitjans com els seus enemics. Subscriu plenament el que ha dit el camarada Trotski”.

Açò fou abans de la NEP. Després vingué la transició a la NEP. Repetisc una vegada més que la transició a la NEP no donà lloc a diferències. Sobre la qüestió de la NEP feu un informe davant del IV Congrés Mundial, en el curs del qual polemitzí contra Otto Bauer. Més tard escriguí el següent: “La NEP és considerada per la burgesia i els menxevics com un pas necessari (encara que per descomptat “insuficient”) cap a alliberar les forces productives de la seua “esclavitud”. Els teòrics menxevics de la varietat de Kautsky i Otto Bauer li han donat la benvinguda a la NEP com a l’aurora de la restauració capitalista a Rússia. Ells agreguen: o la NEP destruirà la dictadura bolxevic (resultat favorable) o la dictadura bolxevic destruirà la NEP (resultat lamentable)”.

Tot el meu informe en el IV Congrés Mundial estigué dedicat a provar que la NEP no destruiria la dictadura bolxevic, sinó que la dictadura bolxevic, sota les condicions donades per la NEP, asseguraria la supremacia dels elements socialistes en l’economia sobre els capitalistes.

Un altre passatge dels meus treballs que ha estat citat contra mi (i ací arribe a la qüestió de la possibilitat de la victòria del socialisme en un sol país) diu com segueix: “Les contradiccions entre el govern obrer i l’aclaparadora majoria dels camperols en un país endarrerit només podria ser resolta a escala internacional, en l’arena de la revolució proletària mundial” [1905].

Açò fou dit en 1922. La resolució acusadora fa l’afirmació següent: “La conferència constata que aquestes posicions com les del camarada Trotski i els seus seguidors, sobre la qüestió fonamental del caràcter i les perspectives de la nostra revolució, no tenen res en comú amb les posicions del nostre partit, amb el leninisme”.

Ells podrien haver dit que açò era un matís de la posició del partit (encara que no ho trobe així ni tan sols avui) o que aqueixes posicions no havien estat formulades precisament encara (el que tampoc em sembla que siga així). Però es planteja categòricament: aqueixes posicions “no tenen res en comú amb les posicions del nostre partit, amb el leninisme”.

Ací he de citar unes poques línies relacionades estretament amb el leninisme: “La victòria completa de la revolució socialista en un sol país és inconcebible i exigeix la cooperació més activa de, almenys, diversos països avançats, que no inclouen Rússia” [*Obres Escollides*, volum 28].

No fui jo qui digué açò, sinó algú més gran que jo. Lenin digué açò el 8 de novembre de 1918. No abans de la revolució d’octubre, sinó el 8 de novembre de 1918, un any després de què haguéssim pres el poder. Si no hagués dit ni més menys que açò, fàcilment podríem inferir el que ens agrada traient una oració o l’altra fora de context. [Una veu: “L’estava parlant de la victòria final!"]. No, disculpen-me, ell digué: “exigeix la cooperació més activa”. Ací és

impossible distraure's de la qüestió principal cap a la qüestió de la "intervenció", perquè està clarament plantejat que la victòria del socialisme exigeix -no únicament la protecció contra la intervenció- la cooperació de "almenys, diversos països avançats, que no inclouen Rússia". [Veus: "I què se'n dedueix d'açò?"]. Aquest no és l'únic passatge en què veiem que no es refereix únicament a la intervenció. I així la conclusió que s'ha de treure és el fet que el punt de vista que jo he defès, que les contradiccions internes que sorgeixen de l'endarreriment del nostre país han de ser resoltes per la revolució internacional, no és de la meua exclusiva propietat, sinó que Lenin defensà les mateixes posicions, encara que d'una manera incomparablement més aguda i categòrica.

Se'ns diu que açò s'aplica a l'època en què la llei del desenvolupament desigual dels països capitalistes se suposa que encara era desconeguda, és a dir, l'època anterior a l'imperialisme. No puc entrar a fons en açò. Però lamentablement he de deixar constància que el camarada Stalin comet un gran error teòric i històric ací. La llei del desenvolupament desigual del capitalisme és més antiga que l'imperialisme. El capitalisme s'està desenvolupant molt desigualment avui en distints països. Però en el segle XIX aquesta desigualtat era major que en el segle XX. En aqueix moment Anglaterra era l'amo del món, mentre que Japó, per contra, era un estat feudal confinat dins dels seus propis límits. En el moment en què la servitud era abolida entre nosaltres, Japó començava a adaptar-se a la civilització capitalista. Xina estava, no obstant, encara embolcallada en el somni més profund. I així successivament. En aqueix moment la desigualtat del desenvolupament capitalista era major que ara. Aqueixes desigualtats eren tan ben conegudes per Marx i per Engels com ho són per nosaltres. L'imperialisme ha desenvolupat una "tendència més anivelladora" que el capitalisme preimperialista, per la raó que el capital financer és la forma més elàstica del capital. No obstant, és indiscutible que avui també hi ha una gran desigualtat en el desenvolupament. Però si se sosté que en el segle XIX, abans de l'imperialisme, el capitalisme es desenvolupà menys desigualment, i la teoria de la possibilitat del socialisme en un sol país era per tant equivocada en aqueix moment, mentre que avui, quan l'imperialisme ha augmentat l'heterogeneïtat del desenvolupament, la teoria del socialisme en un país s'ha transformat en correcta, llavors aquesta afirmació contradia tota l'experiència històrica, i reverteix completament els fets. No, açò no funcionarà; s'han de cercar més arguments i més seriosos.

El camarada Stalin ha escrit que aquells que neguen la possibilitat d'establir el socialisme en un país han de negar alhora el caràcter justificat de la revolució d'octubre.

Però en 1918 escoltem de boca de Lenin que l'establiment del socialisme requereix la cooperació directa de almenys diversos països avançats, "que no inclouen Rússia". Així i tot, Lenin no negava el caràcter justificat de la

revolució d'octubre. I escrigué el següent respecte a açò en 1918: “Sé que hi ha, per descomptat, saberuts amb una alta opinió de si mateixos i que inclús s'anomenen socialistes” (açò fou escrit contra els seguidors de Kautsky i Sukhanov) “que afirmen que no s'hauria d'haver pres el poder fins que la revolució esclatés en tots els països. No s'adonen que en dir açò estan desertant de la revolució i passant-se del costat de la burgesia. Esperar fins que la classe obrera porte avant una revolució a escala internacional significa que cada un romanga congelat en un estat d'anticipació. Açò no té sentit”... (demane disculpes, però segueix així). “Açò no té sentit. Tots saben les dificultats d'una revolució... La victòria final només és possible a escala mundial, i només per l'esforç conjunt dels treballadors de tots els països” [*Obres Escollides*].

Malgrat açò, Lenin no negava el “caràcter justificat” de la revolució d'octubre.

I més encara. En 1921 (no en 1914, sinó en 1921) Lenin escrigué: “Els països capitalistes altament desenvolupats tenen una classe d'assalariats agrícoles que s'ha conformat a través de diverses dècades [...] Només en els països on aquesta classe està prou desenvolupada és possible passar directament del capitalisme al socialisme...” (ací no és una qüestió d'intervenció sinó del nivell de desenvolupament econòmic i del desenvolupament de les relacions de classes del país) “Hem subratllat en molts escrits, en tots els nostres pronunciaments públics, i en totes les nostres declaracions de premsa, que aquest no és el cas de Rússia, perquè ací els treballadors industrials són una minoria i els petits camperols són la vasta majoria. En un país així, la revolució socialista només pot triomfar sobre la base de dues condicions. Primer, si rep el suport oportú d'una revolució socialista en un o diversos països avançats...”

“La segona condició és l'acord entre el proletariat que està exercint la seua dictadura, és a dir, que té el poder de l'estat, i la majoria de la població camperola...”

“Sabem que en la mesura en què no hi haja revolucions en altres països, només l'acord amb els camperols pot salvar la revolució socialista a Rússia. I així és com ha de plantejar-se, francament, en totes les reunions i en tota la premsa” [d'un discurs al X Congrés del Partit Comunista Rus, *Obres Escollides*, volum 32].

Lenin no plantejava que l'enteniment amb els camperols era prou, permetent-nos construir el socialisme independentment del destí del proletariat internacional. No, aquest enteniment és només una de les condicions. L'altra condició és el suport que reba de la revolució en altres països. Ell combina aqueixes dues condicions entre si, emfatitzant la seua necessitat especial per a nosaltres en la mesura en què vivim en un país endarrerit.

I, finalment, s'al·lega en contra meua que jo he plantejat que “un avanç real de l'economia socialista a Rússia només és possible després de la victòria del proletariat als països més importants d'Europa”. És probable, camarades, que ens hàgem tornat imprecisos en l'ús de diversos termes. ¿Què volem dir amb “economia socialista” en el sentit estricte del terme? Tenim grans èxits en la nostra història, i naturalment n'estem orgullosos. M'he esforçat en descriure'ls en el meu fullet *Vers el socialisme o vers el capitalisme?* per a benefici dels camarades estrangers. Però hem de fer una avaluació seriosa de l'abast d'aqueixos èxits. Les tesis del camarada Rikov plantegen que ens estem apropant al nivell d'abans de la guerra. Però açò no és molt precís. ¿La nostra població és la mateixa que la d'abans de la guerra? No, és major. I la mitjana de consum *per capita* de béns industrials és considerablement menor que en 1913. El Consell Suprem de l'Economia Nacional calcula que en relació a açò no recuperarem el nivell d'abans de la guerra fins a 1930. I llavors, ¿quin era el nivell de 1913? Era el nivell de la misèria, de l'endarreriment, de la barbàrie. Si parlem d'economia socialista, i d'un avanç real en l'economia socialista, volem dir: cap antagonisme entre la ciutat i el camp, satisfacció general, prosperitat, cultura. Açò és el que volem dir amb avanç real de l'economia socialista. I encara estem molt lluny d'aquest objectiu. Tenim xiquets indigents, tenim aturats, de les aldees vénen tres milions de treballadors sobrants cada any, mig milió d'ells busquen treball en les ciutats, on les indústries no poden absorbir més de 100.000 a l'any. Tenim el dret a estar orgullosos del que hem assolit, però no hem de distorsionar la perspectiva històrica. El que hem aconseguit no és encara un avanç real en l'economia socialista, sinó només els primers passos seriosos en aqueix llarg pont que mena del capitalisme al socialisme. És açò el mateix? De cap manera. El passatge citat en contra meua plantejava la veritat.

En 1922 Lenin escrigué: “Però nosaltres no hem acabat de construir ni tan sols les bases de l'economia socialista i les potències hostils del capitalisme moribund encara ens poden privar d'elles. Hem d'apreciar clarament açò i admetre-ho francament; perquè no hi ha res més perillós que les il·lusions (i el vertigen, particularment a altures elevades). I no hi ha res absolutament terrible, res que done bases legítimes per al mes mínim desànim, en admetre aquesta amarga veritat; perquè sempre hem instat i reiterat la veritat elemental del marxisme (que són necessaris els esforços conjunts dels treballadors de diversos països avançats per a la victòria del socialisme)” [*Obres Escollides*; volum 33, destacat de Trotski].

La qüestió ací, en conseqüència, no és la intervenció, sinó l'esforç conjunt de diversos països avançats per a l'establiment del socialisme. ¿O açò fou escrit per Lenin abans de l'època de l'imperialisme, abans que fos coneguda la llei del desenvolupament desigual? No, ho escrigué en 1922.

No obstant, hi ha un altre passatge, en l'article sobre les cooperatives, un sol passatge, que s'oposa a tot els altres que Lenin escrigué, o més prompte hom féu l'intent d'oposar-lo. [Una veu: "Accidentalment!"]. De cap manera accidentalment. Jo estic plenament d'acord amb aqueixa afirmació. Ha de ser compresa apropiadament. El passatge és el següent: "Efectivament, el poder de l'estat sobre tots els mitjans de producció a gran escala, el poder polític en mans del proletariat, l'aliança d'aquest proletariat amb els diversos milions de petits camperols i amb els més menuts, la direcció proletària assegurada del camperols, etc. ¿no és açò tot el que es necessita per a construir una societat socialista completa a partir de les cooperatives, només de les cooperatives, que abans ridiculitzàvem com a botigues de quincalles, i que des d'un cert aspecte tenim el dret a tractar-les així ara, sota la NEP? ¿No és açò tot el que es necessita per a construir una societat socialista completa? Açò no és encara la construcció d'una societat socialista, però açò és tot el que és necessari i suficient per a aquesta" [*Obres Escollides*, volum 33].

[Una veu: "Vostè llig massa ràpid". Rialles]. Llavors m'han de donar alguns minuts més, camarades. [Rialles. Una veu: "Bé!"] Bé? Estic d'acord. [Una veu: "Això és just el que volem"].

Quina és la qüestió ací? Quins elements s'enumeren? En primer lloc, la possessió dels mitjans de producció; en segon lloc, el poder del proletariat; tercer, el lligam entre el proletariat i els camperols; quart, la direcció proletària dels camperols; i quint, les cooperatives. Jo els pregunte: ¿algun de vostès creu que el socialisme pot ser establert en un sol país aïllat? ¿Podria, per exemple, el proletariat a Bulgària només, si tingués els camperols darrere seu, prendre el poder, construir les cooperatives i establir el socialisme? No, això seria impossible. En conseqüència es requereixen més elements a més dels mencionats més amunt: la situació geogràfica, la riquesa natural, la tecnologia, la cultura. Lenin enumera ací les condicions del poder estatal, les relacions de propietat i les formes organitzatives de les cooperatives. Res més. I diu que nosaltres, per a establir el socialisme, no necessitem proletaritzar els camperols, ni necessitem noves revolucions, sinó que som capaços, amb el poder en les nostres mans, en aliança amb els camperols, i amb l'ajuda de les cooperatives, de portar a terme la nostra tasca fins al final com resultat de l'acció d'aqueix estat i de les formes i mètodes socials.

Però, camarades, coneixem una altra definició que donà Lenin del socialisme. Segons aquesta definició, socialisme és igual al poder soviètic més electrificació. Està anul·lada l'electrificació en el passatge recentment citat? No, no està anul·lada. Tot el que digué Lenin sobre l'establiment del socialisme (i jo he esmentat formulacions clares més amunt) és complementat per aquesta cita, però no anul·lat. L'electrificació no és quelcom que es porte a terme en el buit, sinó sota determinades condicions, sota les condicions imposades pel mercat

mundial i l'economia mundial, que són fets molt tangibles. L'economia mundial no és una mera generalització teòrica, sinó una realitat definida i poderosa, les lleis de la qual ens comprenen; un fet del qual cada any del nostre desenvolupament ens convenç.

Abans de tractar açò en detall, m'agradaria recordar-los el següent: alguns dels nostres camarades, abans d'haver creat una teoria completament nova, i al meu parer completament equivocada, basada en una interpretació unilateral de l'article de Lenin sobre les cooperatives, sostingueren una posició diferent. En 1924 el camarada Stalin no deia el mateix que diu avui. Açò fou assenyalat en el XIV Congrés del Partit, però el passatge citat no desaparegué per aqueix motiu, sinó que segueix complet inclús en 1926.

Llegim: “¿Es pot completar aquesta tasca, es pot assolir la victòria final del socialisme en un sol país sense l'esforç conjunt del proletariat en diversos països avançats? No, no es pot. Per a derrocar la burgesia són suficients els esforços d'un sol país; açò està provat per la història de la nostra revolució. Per a la victòria final del socialisme, per a l'organització de la producció socialista, els esforços d'un sol país, i particularment els d'un país tan camperol com Rússia, són insuficients; per a açò es requereix l'esforç del proletariat de diversos països avançats” [de la primera edició de *Fonaments del Leninisme*, citat per Stalin en *Problemes del Leninisme*, subratllat de Trotski].

Açò fou escrit per Stalin en 1924, però la resolució em cita només fins a 1922 [Rialles]. Sí, açò fou el que es digué en 1924: per a l'organització de la producció socialista (no per a la protecció contra la intervenció, no com a garantia contra la restauració de l'ordre capitalista, no, no) sinó per a la “organització de la producció socialista”, els esforços d'un sol país, especialment un país tan agrari com Rússia, no basten. El camarada Stalin ha abandonat aquesta posició. Té per descomptat el dret a fer-ho.

En el seu llibre *Problemes del Leninisme*, diu:

“Quin és el defecte d'aquesta formulació? “El defecte és que lliga dues qüestions diferents. Primer està la qüestió de la possibilitat de construir completament el socialisme pels esforços d'un sol país, a la qual cosa s'ha de respondre afirmativament. Després està l'altra pregunta: pot un país, en què s'ha establert la dictadura del proletariat, considerar-se plenament garantit contra la intervenció estrangera, i conseqüentment contra la restauració del vell ordre, sense la victòria de la revolució en molts altres països, una pregunta que ha de ser resposta per la negativa” [*Problemes del Leninisme*].

Però si vostès em permeten dir-ho, no trobem aqueixes dues qüestions confoses una amb una altra en el primer passatge citat, que data de 1924. Ací no és una qüestió d'intervenció, sinó només de la impossibilitat de l'organització

completa de la producció totalment socialitzada pels esforços, sense rebre ajuda, d'un país tan camperol com Rússia.

I vertaderament, camarades, ¿pot hom reduir tota aquesta qüestió només a la intervenció? ¿Podem simplement imaginar que estem establint el socialisme ací en aquesta casa, mentre els enemics fora en el carrer estan llençant pedres a través dels vidres de les finestres? El problema no és tan simple. La intervenció és guerra, i la guerra és una continuació de la política, però amb altres armes. Però la política és economia aplicada. D'ací que tota la qüestió és la de les relacions econòmiques entre la Unió Soviètica i els països capitalistes. Aqueixes relacions no s'esgoten en la forma coneguda com a intervenció. Posseeixen un caràcter molt més continu i profund. El camarada Bukharin ha plantejat en algunes paraules que l'únic perill de la intervenció consisteix en el fet que, en el cas que no s'aproxime cap intervenció, "podem treballar cap al socialisme inclús basant-se en aquesta tècnica miserable;" (podem treballar cap aquest, és veritat) "aquest creixement del socialisme serà molt més lent, i haurem d'avançar al pas d'un caragol; igual treballarem cap al socialisme, i el realitzarem" [en el XIV Congrés del Partit].

Que estem treballant cap al socialisme és veritat. Que el realitzarem de la mà del proletariat mundial és indiscutible. [Rialles]. Al meu parer està fora de lloc riure's en una conferència comunista quan es parla de la realització del socialisme de la mà del proletariat internacional. [Rialles. Veus: "Cap demagògia!" "No ens pot agafar amb això"]. Però els dic que mai realitzarem el socialisme a pas de caragol, perquè els mercats mundials mantenen un control massa ferri sobre nosaltres. [Una veu: "Vostè està molt alarmat!"]. ¿Com s'imagina el camarada Bukharin aquesta realització? En el seu darrer article en *Bolshevik*, que he de dir que és el treball més escolàstic que haja eixit mai de la ploma de Bukharin [Rialles], diu: "La qüestió és si podem treballar cap al socialisme, i establir-lo, si abstraiem açò dels factors internacionals" ["Sobre la naturalesa de la nostra revolució i la possibilitat d'una construcció socialista reeixida en l'URSS", *Bolshevik*, no. 19-20, 1926].

Només escolten açò: "Si podem treballar cap al socialisme, i establir-lo, si abstraiem açò dels factors internacionals". Si aconseguim aquesta "abstracció", aleshores per descomptat que la resta és fàcil. Però no podem. Aquest és tot el problema. [Rialles].

És possible caminar despullat en els carrers de Moscou al gener, si ens podem abstraure del clima i de la policia. [Rialles]. Però tem que aquesta abstracció fracassaria, tant respecte al clima com a la policia, si férem l'intent. [Rialles].

"Repetim una vegada més: és una qüestió de forces internes i no de perills connectats amb el món exterior. És per tant una qüestió del caràcter de la revolució" [Bukharin, en *Bolshevik*, no. 19-20].

El caràcter de la nostra revolució, independentment de les relacions internacionals! ¿Des de quan ha existit aquest caràcter autosuficient de la nostra revolució? Jo sostinc que la nostra revolució, com sabem, no existiria per a res si no fos per dos requisits internacionals: primer, el factor del capital financer, que, amb la seua set de guanys, ha fertilitzat el nostre desenvolupament econòmic i, segon, el marxisme, la quinta essència teòrica del moviment obrer internacional, que ha fertilitzat la nostra lluita proletària. Açò significa que la revolució s'estava preparant, abans de 1917, en aqueixos encreuaments on les grans forces del món xoquen entre si. D'aquest xoc de forces sorgí la Gran Guerra, i d'aquesta la revolució d'octubre. I ara se'ns diu que ens abstraguem de la situació internacional i construïm el nostre socialisme en casa per a nosaltres. Aquest és un mètode metafísic de pensament. No hi ha cap possibilitat d'abstracció de l'economia mundial.

Què és exportar? Un assumpte intern o internacional? Els béns a exportar han de ser produïts a casa, en conseqüència aquest és un assumpte intern. Però aquests han de ser exportats a l'exterior, per tant és una transacció internacional. I què és importar? Importar és internacional! Els béns han de ser comprats en l'exterior. Però han de ser portats al país, llavors, al capdavant, és una qüestió interna. [Rialles]. Aquest exemple de les importacions i les exportacions per si sol és prou per a causar el col·lapse de tota la teoria del camarada Bukharin, que proposa una "abstracció" de la situació internacional. L'èxit de la construcció socialista depèn de la velocitat del desenvolupament econòmic, i aquesta velocitat ara està determinada directament i més agudament que mai per les importacions de matèries primeres i maquinàries. Segurament ens podem "abstraure" de la nostra escassetat de moneda estrangera, i demanar més cotó i maquinàries. Però només podem fer açò una vegada. La segona vegada no serem capaços d'aconseguir aquesta abstracció. [Rialles]. El conjunt del nostre treball constructiu està determinat per les condicions internacionals.

Si se'm pregunta si el nostre estat és proletari, només puc respondre que la pregunta està fora de lloc. Si vostès no desitgen formar-se els seus judicis basant-se en dues o tres paraules escollides a l'atzar d'un informe estenogràfic sense corregir, sinó sobre el que jo he dit realment i escrit en dotzenes de discursos i articles (i aquesta és l'única forma en què hauríem de formar-nos judicis sobre les posicions d'altres) si no volem ensopegar uns amb altres amb frases sense corregir, sinó que busquem comprendre les opinions reals dels altres, aleshores han d'admetre sense dubtar que joestic d'acord amb vostès en considerar el nostre estat com un estat proletari. Ja he respost amb diverses cites a la qüestió de si aquest estat està construint el socialisme. Si vostès pregunten si hi ha en aquest país les forces i els mitjans suficients per a portar avant completament l'establiment del socialisme en trenta o cinquanta anys, independentment del que està ocorrent al món exterior, llavors he de respondre que la pregunta està plantejada d'una forma totalment equivocada. Tenim a la

nostra disposició les forces suficients per a l'avanç del treball de socialització, i per tant també per a ajudar el proletariat revolucionari internacional, que té no menys perspectives de conquerir el poder en deu, vint o trenta anys que nosaltres d'establir el socialisme; de cap manera menys, sinó perspectives molt majors.

Els pregunte, camarades (i aquest és l'eix al voltant del qual gira tota la qüestió) què estarà passant a Europa mentre estem treballant en la nostra socialització? Vostès contestaran: estarem establint el socialisme en el nostre país, independentment del que estiga ocorrent en tot el món. Bé.

Quant de temps necessitarem per a l'establiment del socialisme? Lenin tenia l'opinió que no hauríem establert el socialisme en vint anys, perquè el nostre país agrari és massa endarrerit. I tampoc l'haurem establert en trenta anys. Prenguem de trenta a cinquanta anys com a mínim. ¿Què estarà ocorrent a Europa durant tot aquest temps? No puc fer un pronòstic per al nostre país sense incloure-hi un pronòstic per a Europa. Pot haver-hi algunes variants. Si vostès diuen que el proletariat europeu certament arribarà al poder dins dels propers trenta a cinquanta anys, llavors no hi ha més problema en aquesta qüestió. Perquè si el proletariat europeu captura el poder en els pròxims deu, vint o trenta anys, aleshores la posició del socialisme està assegurada, tant en el nostre país com internacionalment. Però probablement vostès opinen que hem de suposar un futur en què el proletariat europeu no arribi al poder. D'una altra manera, per què tot el vostre pronòstic? Per tant, els pregunte, què suposen que estarà ocorrent a Europa en aqueix temps? Des d'un punt de vista purament teòric, són possibles tres variants. Europa vacil·larà al voltant dels nivells d'abans de la guerra, com en el present, el proletariat i la burgesia pugnant entre si i només mantenint un equilibri. No obstant hem de designar aquest "equilibri" com inestable, perquè és extremadament inestable. Aquesta situació no pot durar vint, trenta o quaranta anys. S'ha de decidir d'una forma o una altra.

Creuen vostès que el capitalisme trobarà un equilibri dinàmic renovat? ¿Creuen que el capitalisme pot assegurar-se un nou període d'ascens, una reproducció nova i estesa d'aquell procés que tingué lloc abans de la guerra imperialista? Si vostès creuen que açò és possible (jo no crec que el capitalisme tinga davant de si semblant perspectiva), si vostès especulen amb açò encara que siga teòricament per un moment, açò significaria que el capitalisme no ha complit encara la seua missió històrica a Europa i la resta del món, i que el capitalisme actual no és un capitalisme imperialista i decadent, sinó un capitalisme encara en ascens, creant progrés econòmic i cultural. I açò significaria que nosaltres hem aparegut massa enjorn en l'escena.

President: El camarada Trotski s'ha excedit del temps que se li ha assignat. Ha estat parlant per més d'una hora i mitja. Demana cinc minuts més. Ho sotmetré

a votació. Qui està a favor? Qui està en contra? Algú demana que es faci una nova votació?

Camarada Trotski: Jo demane una nova votació.

President: Qui està a favor de què se li donen cinc minuts més al camarada Trotski? Qui està en contra? La majoria està en contra.

Camarada Trotski: volia utilitzar aqueixos cinc minuts per a una breu síntesi de conclusions.

President: prendré novament la votació. Qui està a favor de què s'amplie el temps al camarada Trotski per cinc minuts? Aquells que estiguen a favor mantinguen alt les seues credencials de delegats. Qui està en contra? La majoria està a favor. És millor ampliar el temps que comptar els vots per cinc minuts. El camarada Trotski continuarà.

Camarada Trotski: Si se suposa que durant els propers trenta o cinquanta anys que necessitem per a l'establiment del socialisme, el capitalisme europeu es desenvoluparà en ascens, llavors hem d'arribar a la conclusió que certament serem estrangulats o destruïts, perquè el capitalisme en ascens segurament posseeix, junt a la resta, una tecnologia militar corresponentment millor. A més som conscients que un capitalisme amb una prosperitat que creix ràpidament és ben capaç d'arrossegar les masses a la guerra, ajudat per l'aristocràcia obrera que és capaç de crear. Aquestes perspectives ombrívols, al meu parer, és impossible que es complisquen; la situació econòmica internacional no ofereix cap base. En qualsevol cas no tenim necessitat de basar el futur del socialisme al nostre país sobre aquesta suposició.

Resta la segona possibilitat d'un capitalisme declinant i decadent. I aquesta és precisament la base sobre la qual el proletariat europeu està aprenent, lentament però segura, l'art de fer la revolució.

¿És possible imaginar que el capitalisme europeu continue un procés de decadència per trenta o cinquanta anys, i que el proletariat mentre serà incapaç d'aconseguir la revolució? Pregunte, ¿per què hauria d'acceptar jo semblant suposició, que només pot ser designada com la suposició d'un pessimisme profund i sense fonament respecte al proletariat europeu, i al mateix temps d'un optimisme acrític respecte a l'establiment del socialisme per mitjà de les úniques forces del nostre país? ¿De quina manera pot ser obligació teòrica o política dels comunistes acceptar la premissa que el proletariat europeu no haurà pres el poder en els propers quaranta o cinquanta anys? (Si prengué el poder, el punt de disputa desapareixeria). Sostinc que no veig cap raó teòrica o política a favor de què siga més fàcil creure que construirem el socialisme amb la cooperació dels camperols que el proletariat d'Europa prenga el poder.

No. El proletariat europeu té les oportunitats més grans. I si aquest és el cas, aleshores els pregunte: ¿per què s'oposen aqueixos dos elements entre si, en compte de ser combinats com les "dues condicions" de Lenin? ¿Per què s'exigeix el reconeixement teòric de l'establiment del socialisme en un sol país? Què ha donat lloc a aquesta posició? ¿Per què aquesta qüestió mai fou plantejada per ningú abans de 1925? [Una veu: "Va ser plantejada!"] No és així, mai fou plantejada. Inclús el camarada Stalin escrigué en 1924 que els esforços d'un país agrari eren insuficients per a l'establiment del socialisme. Encara avui em mantinc ferm en la meua creença que la victòria del socialisme en el nostre país només és possible en conjunció amb la revolució victoriosa del proletariat europeu. Açò no significa que no estiguem treballant cap a l'estat socialista de la societat, o que no hàgem de continuar aquest treball amb tota l'energia possible. Així com l'obrer alemany s'està preparant per a prendre el poder, nosaltres estem preparant el socialisme del futur, i cada èxit que podem registrar facilita la lluita del proletariat alemany, així com la seua lluita facilita el nostre progrés socialista. Aquest és l'únic punt de vista internacional vertader sobre el nostre treball per a la realització de l'estat socialista de la societat.

En conclusió, repetisc les paraules que diguí en el ple del CC: si nosaltres no creguérem que el nostre estat és un estat proletari, encara que amb deformacions burocràtiques, és a dir, un estat que hauria d'entrar en un contacte més estret amb la classe obrera, malgrat moltes opinions burocràtiques equivocades contràries; si no creguérem que el nostre desenvolupament és socialista; si no creguérem que el nostre país posseeix mitjans suficients per a l'avanç cap a l'economia socialista; si no estiguérem convençuts de la nostra victòria final i completa; llavors, no caldria dir-ho, el nostre lloc no estaria en les files del Partit Comunista.

L'Oposició pot i ha de ser avaluada per aqueixos dos criteris: pot tenir una línia o l'altra. Aquells que creuen que el nostre estat no és un estat proletari, i que el nostre desenvolupament no és socialista, han de dirigir al proletariat contra aqueix estat i han de fundar un altre partit.

Però aquells que creuen que el nostre estat és un estat proletari, però amb deformacions burocràtiques formades sota la pressió dels elements petitburgesos i el setge capitalista, que creuen que el nostre desenvolupament és socialista, però que la nostra política econòmica no assegura prou la necessària redistribució de l'ingrés nacional; aqueixos han d'usar els mètodes i els mitjans del partit per a combatre allò que ells sostenen que és errat, equivocat o perillós, però al mateix temps han de compartir la plena responsabilitat per tota la política del partit i de l'estat obrer [El president toca el timbre]. Quasi acabe. Un minut i mig més.

És indiscutible que les disputes internes en el partit han estat caracteritzades últimament per la seua agudesa en la forma i per una actitud fraccionalista. És indiscutible que aquest agreujament fraccional de les discussions de part de l'Oposició (no importa per quines premisses fou engendrat) podria ser pres, i ha estat pres, per un sector ampli de membres del partit, per a dir que les diferències havien arribat en un punt que tornen el treball conjunt impossible, és a dir, que podrien portar a una ruptura. Açò significa una discrepància òbvia entre els mitjans i els fins, és a dir, entre aquells fins pels quals l'Oposició ha estat ansiosa per lluitar, i els mitjans que ha emprat per una o altra raó. És per aqueixa raó que hem reconegut aqueixos mitjans (la fracció) com a imperfectes, i per cap raó sorgida de consideracions momentànies. [Una veu: "Les seues forces foren insuficients; han estat derrotats!"] Admetem açò en consideració de tota la situació interna del partit. La meta i l'objectiu de la declaració del 16 d'octubre era defensar les posicions que sostinguérem, però fer açò sota l'observació dels límits establerts pel nostre treball comú i la nostra responsabilitat comuna per tota la política del partit.

Camarades, ¿quin és el perill objectiu que implica la resolució sobre la desviació socialdemòcrata? El perill està en el fet que ens atribueix posicions que necessàriament portarien, no merament a una política fraccionalista, sinó a una política de dos partits.

Aquesta resolució té la tendència objectiva de transformar tant la declaració del 16 d'octubre com el comunicat del CC en trossos de paper que... [Una veu: "És això una amenaça?"] No, camarades, això no és una amenaça. L'últim que pense és llençar una amenaça. [Una veu: "Per què planteja açò novament?"] Ho sabran en un moment. Només unes poques paraules més.

Segons la nostra opinió l'acceptació d'aquesta resolució serà perjudicial, però, fins on jo puc jutjar, l'actitud de l'anomenada Oposició, especialment dels camarades dirigents, l'acceptació d'aquesta resolució no ens farà allunyar-nos de la línia de la declaració del 16 d'octubre. No acceptem les posicions que se'ns imposen. No tenim cap intenció d'augmentar artificialment les diferències, o d'agreujar-les i de preparar-nos així per a una recaiguda en la lluita fraccional. Al contrari, cada un de nosaltres, sense buscar minimitzar les diferències existents, exercirà tot l'esforç per tal de mantenir aqueixes diferències dins dels confins del nostre treball continu i la nostra responsabilitat conjunta per la política del partit.